

KORONAVIRUSAS

Kaip atsirado 2019-nCoV?

Naujojo koronaviruso židiny – turgus Uhane, Kinijoje, kur buvo pardavinėjamos jūros gėrybės bei laukiniai gyvūnai. Spėjama, kad žmogui virusą netiesiogiai perdavė šikšnosparniai ar kiti žinduoliai.

Kaip virusas plinta?

Virusas perduodamas nuo žmogaus žmogui. Sergančiajam čiaudint, kosėjant ar iškvepiant, oru plinta kvėpavimo takų lašeliai., kurie nusėda ant objektų ir paviršių. Kitas asmuo, palietęs šiuos paviršius, o vėliau – savo burną, nosį ar akis, gali užsikrėsti virusu. Tikslių duomenų, kiek laiko lašeliai išsilaiko ant paviršių, nėra, tačiau preliminarus laikotarpis – nuo kelių valandų iki kelių dienų. Koronavirusu taip pat galima užsikrėsti įkvepiant lašelių, kuriuos skleidžia kosėjantis ar iškvepiantis viruso nešiotojas. Nuo tokio asmens svarbu laikytis atokiau nei metras. Įrodymų, kad virusą platintų naminiai gyvūnai – šunys ar katės, nėra.

Ar saugu priimti siuntinius iš šalių, kuriose nustatyti 2019-nCoV atvejai?

Saugu. Tikimybė pasigauti virusą nuo siuntinio, kuris keliavo ir buvo paveiktas įvairių sąlygų bei temperatūru, maža.

Ar įmanoma užsikrėsti 2019-nCoV nuo asmens, kuriam jokie ligos simptomai nepasireiškė?

Tokia rizika labai maža, nes virusas plinta kvėpavimo takų lašeliais. Sergantieji 2019-nCoV dažnai patiria tik lengvus ligos simptomus, pavyzdžiui, blogai nesijaučia, tačiau šiek tiek kosėja. Toks kosulys galėtų būti užkrato priežastis. Kinijos tyrėjai pranešė nustatę vieną atvejį, kai asmuo, perdavęs virusą šeimos nariams, jokių ligos simptomų nejuto. Tačiau, panašu, toks incidentas – išimtis.

Kokie 2019-nCoV simptomai? Ar viruso nešiotojui jie gali nepasireikšti?

Simptomai panašūs į gripo: karščiavimas, kosulys, dusulys ir kiti kvėpavimo sutrikimai, raumenų skausmai, nuovargis. Sunkesniais atvejais virusas sukelia plaučių uždegimą, sepsį ir septinį šoką, inkstų nepakankamumą ar mirtį. Inkubacinis 2019-nCoV laikotarpis, tai yra, laikotarpis nuo užsikrėtimo iki simptomų atsiradimo, yra nuo 1 iki 14 dienų. Dažniausiai – maždaug 5 dienos. 2019-nCoV nešiotojas ligos simptomų gali ir nejusti, tačiau inkubacinio periodo pabaigoje virusą oro lašeline būdu jau galėtų perduoti kitiems.

Ar Lietuvoje yra nustatytų naujojo koronaviruso atvejų? Kiek žmonių buvo tiriami įtariant ligą?

Lietuvoje, įtariant 2019-nCoV, atlikti 22 tyrimai, užsikrėtusiųjų nenustatyta. Dėl koronaviruso Lietuvoje stebimi beveik 800 žmonių, tyrimai atliekami dešimčiai.

Iš kokių šalių sugrįžusiems asmenims reikėtų sunerinti?

Reikėtų sunerinti tiems, kurie lankėsi Kinijoje ar Šiaurės Italijoje – Lombardijos, Veneto, Pjemonto ir Emilijos-Romanijos regionuose. Čia keliavusiems asmenims 2 savaites nuo paskutinės buvimo kurioje nors minėtų vietų dienos rekomenduojama neišeiti iš namų ir stebėti savo sveikatą. Darbdavių prašoma tokiems asmenims suteikti galimybę dirbti iš namų. Jei darbdavys to padaryti nesutinka, siūloma kreiptis į Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą, kuris turėtų suorganizuoti nedarbingumo išdavimą. Tai padaryti galima keliais būdais: skambinant telefono numeriu 85 212 4098, el. paštu info@nvs.lt arba užpildant internetine forma.

Ką daryti iš Kinijos ar Šiaurės Italijos sugrįžusiems gyventojams, pajutusiems ligos simptomus?

Nedelsiant skambinti bendruoju pagalbos numeriu 112.

Kaip vyksta galimai užsikrėtusiojo koronavirusu patikra?

Jeigu medikai apklausdami asmenį telefonu nustatytų, kad viruso rizika reali, siunčiamas greitosios pagalbos automobilis, asmuo nedelsiant vežamas į gydymo įstaigą. Čia jis apžiūrimas specialioje patalpoje, izoliuojamas nuo kitų pacientų. Kvalifikuoti specialistai turėtų paimti tepinėlių iš galimai užsikrėtusiojo nosiaryklės, mėginys keliautų į Nacionalinę visuomenės sveikatos priežiūros laboratoriją ir per 6–8 valandas turėtų būti ištirtas. Nustačius koronavirusą, žmogus būtų gydomas izoliuotoje palatoje. Izoliuoti ir gydyti koronavirusu užsikrėtusius pacientus yra visiškai pasirengusios 5 didžiosios ligoninės: Vilniaus universiteto Santaros klinikų Infekcinių ligų centras; Kauno klinikinė ligoninė; Klaipėdos universitetinė ligoninė; Respublikinė Šiaulių ligoninė; Respublikinė Panevėžio ligoninė.

Kaip gydytis nuo 2019-nCoV? Ar yra vakcina?

Specifinio gydymo nuo šio viruso nėra, taikomas tik simptominis gydymas. Sausio pabaigoje tyrėjų grupė iš Honkongo pranešė sukūrusi naujojo koronaviruso vakciną, tačiau tikėtis, kad ja greitu metu bus gydomi pacientai, nereikėtų.

Kokiems asmenims naujasis virusas ypač pavojingas?

Įtariama, kad infekcija pavojingesnė mažiems vaikams, vyresnio amžiaus žmonėms bei tiems, kurie serga lėtinėmis ligomis, pavyzdžiui, diabetu, širdies ir kraujagyslių ligomis, astma. Visiems jiems virusas pavojingesnis dėl imuninės sistemos ypatumų: vaikų – ne iki galo susiformavusi, vyresnių ir sergančių žmonių – nusilpusi. Didžiausią dalį mirusių nuo 2019-nCoV sudaro vyresni ir lėtinėmis ligomis sergantys asmenys. Duomenų, kokios asmenų grupės sveiksta greičiau, nėra.

Kaip išvengti 2019-nCoV?

Norint apsaugoti save ir kitus nuo viruso, reikėtų dažnai plauti rankas, kosulį dengti į alkūnės linkį ar audinį, laikytis atstumo nuo kosėjančių ar čiaudinčių asmenų. ULAC iliustracija/Instrukcija, kaip tinkamai plauti rankas Taip pat derėtų nevykti į Kiniją. Jei keliauti visgi teks, rekomenduojama nesilankyti turgavietėse ar kitose vietose, kur tvarkomi gyvi ar negyvi gyvūnai, pardavinėjama šviežia mėsa, žuvis. Svarbu vengti kontakto su sergančiais asmenimis, ypač su tais, kuriems pasireiškė tokie simptomai kaip kosulys ar skrepliavimas, laikytis tinkamos rankų bei maisto higienos, vengti sąlyčio su gyvūnais, jų išskyromis. Naujam virusui pasiekus Europą, rekomenduojama nevykti į 12 Italijos savivaldybių Lombardijos ir Veneto regionuose, kitas paveiktas teritorijas. Kada naudoti medicininės kaukes ar respiratorius? Kur juos įsigyti? Medicininėmis kaukėmis prekiauja vaistinės. Tokią derėtų dėvėti jeigu kosėjate ar čiaudite, o jei esate sveikas, – tik jei slaugote užsikrėtusįjį koronavirusu. Svarbu, kad prieš naudodami kaukę, nusiplautumėte rankas su muilu ar dezinfekantu, dėvėtumėte ją teisingai, o panaudoję – išmestumėte. Respiratoriais vaistinės kol kas neprekiauja. Jų galima įsigyti statybinių medžiagų parduotuvėse. Respiratorius apžiūrėdami ligonius privalo naudoti medicinos darbuotojai. Jie – geresnis pasirinkimas siekiant apsaugoti nuo infekcijos nei kaukės, tačiau nėra tokie patogūs.

Kaip reikėtų elgtis karantino metu, jei virusas Lietuvoje išplistų?

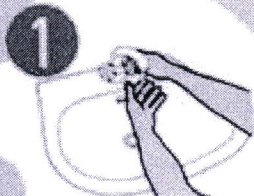
Kaip konkrečiai būtų nustatyta speciali žmonių darbo, gyvenimo, poilsio, kelionių tvarka, paslaugų teikimo tvarka ir panašiai, siekiant riboti užkrečiamosios ligos plitimą, priklausytų nuo užsikrėtusiųjų skaičiaus, infekcijos patekimo į Lietuvą kelio ir kitų svarbių detalių. Apie taikytinas priemones visuomenė turėtų būti nedelsiant informuojama pasitelkiant valstybinius informavimo kanalus, taip pat – visuomenės informavimo priemones.

parengta pagal SAM, NVSC ir kt. viešąją informaciją

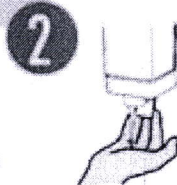
Kauno APGV Civilinės saugos skyrius

KAIP PLAUTI RANKAS?

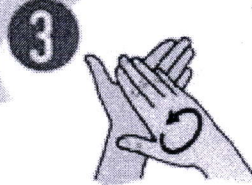
Procedūros trukmė: 40 – 60 sek.

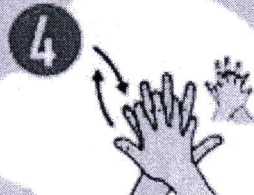
1 RANKAS SUDRĖKINTI VANDENIU

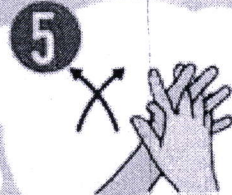
2 UŽPILTI MUILD, KAD PADĖNGTŲ VISUS PAVIRŠIUS

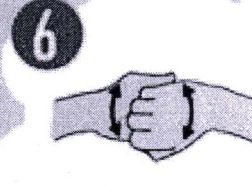
3 DELNĄ TRINTI Į DELNĄ

4 DEŠINIOSIOS RANKOS DELNŲ TRINTI KAIRIOSIOS PLAŠTAKOS VIRŠŲ IR ATVIRKŠČIAI

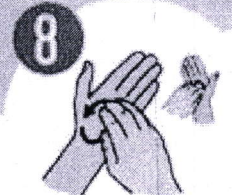
5 SUKŲ AUŠTI DELNUS, SUPINTI PIRŠTUS IR TRINTI

6 KIEKVIENOS RANKOS DELNŲ TRINTI KITOS RANKOS PIRŠTUS

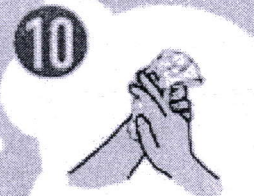
7 SUKAMAISIAIS JUDESIAIS TRINTI NYKŠČIUS

8 SUKAMAISIAIS JUDESIAIS TRINTI KIEKVIENOS RANKOS DELNĄ

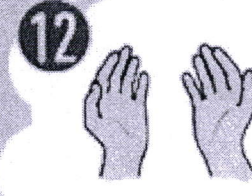
9 RANKAS PLAUTI VANDENIU

10 RANKAS SAUSINTI VIENKARTINIŲ RANKŠLUOSTŲ

11 ĄLAUPĄ UŽDIARYTI NAUDOJANT VIENKARTINIŲ RANKŠLUOSTŲ

12 RANKOS SAUGIOS

